

**ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต
(ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร)
An Attitude of Applying Buddhist Doctrines to Daily Life (A Case Study
of the Students in Rajamangala University of Technology Phra Nakhon)**

มนูญ คันธประภา^{1*}

¹อาจารย์ สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กรุงเทพฯ 10300

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประชากรเป็นนักศึกษาทั้งหมด 5 คณะ จำนวน 422 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต โดยเฉลี่ยเห็นด้วยกับเรื่องการเห็นคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ในการนับถือพระพุทธศาสนา เห็นด้วยกับกฎแห่งกรรม พระพุทธศาสนาสอนให้มองโลกตามความเป็นจริง นิพพานเป็นภาวะที่ปราศจากกิเลสและเครื่องเศร้าหมอง นรก-สวรรค์ เป็นเรื่องที่มีอยู่จริงในพระพุทธศาสนาและพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยที่ควรช่วยกันบำรุงส่งเสริมและรักษาไว้

Abstract

The purpose of this research were to study an attitude of applying buddhist doctrines to daily life of students in Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. The instrument used in collecting and compiling data is the questionnaire. The population is 422 students from five faculties of RMUTP. Percentage arithmetic medium ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.) are used for analyzing data. It is found that as the for attitude toward introducing the Dhamma in Buddhism to apply in dialy life, it is agreed with the importance, value and usefulness in order to respect Buddhism. It is agreed with the law of Kamma, That Buddhism teaches about suffering, Nibbanna is the happiness. It is agreed that the hells and the heavens are existent in Buddhism. And Buddhism is identical sign of Thai society and it should be supported, kept and protected for a long time.

คำสำคัญ : หลักธรรม พุทธศาสนา ทัศนคติ

Keywords : Doctrines, Buddhism, Attitude

* ผู้นิพนธ์ประสานงานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ Koomanoon_K@hotmail.com โทร. 0-2282-9009-15 ต่อ 6504

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศาสนามีความสำคัญต่อมนุษย์ทั้งในส่วนตนและส่วนรวมเพราะทำให้คนมีศีลธรรม คุณธรรม ในการดำรงชีวิตการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้คนได้ปฏิบัติตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างถูกต้อง และยึดมั่นต่อหลักธรรมในศาสนา ซึ่งแต่ละศาสนาก็มีหลักคำสอนเนื้อหาสาระต่างกัน แต่ทุกศาสนาก็มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือ ต้องการให้ศาสนิกชนของตนได้พบกับความสุขความเจริญในการดำรงชีวิต

ประเทศไทยยอมรับพระพุทธศาสนามาตั้งแต่สมัยสุโขทัย จึงทำให้พระพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับสังคมไทยอย่างใกล้ชิดจนกระทั่งชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ก็มีความผูกพันเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาตลอดจนกลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีซึ่งไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้ (ภารติ มหาชนธ์, 2532: 33-50) ชีวิตของคนไทยผูกพันกับพระพุทธศาสนามานาน หากนำพระพุทธศาสนาออกจากคนไทยแล้ว คนไทยเกือบจะไม่มีอะไรเหลืออยู่เลย (เอื้อน เล่งเจริญ, 2537: 79)

จากการที่มีข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนเกี่ยวกับเยาวชนอยู่ตลอดเวลา ทำให้รู้ว่าเยาวชนยังไม่เข้าใจเนื้อหาของธรรมะในพระพุทธศาสนา เพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา จึงควรได้ทำการศึกษาเพื่อที่จะได้ทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อันจะช่วยให้ผู้ที่มิชอบในวงการศาสนาได้ทราบทัศนคติและการนำเอาหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเยาวชนว่าเป็นอย่างไรร เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใน

ส่วนที่บกพร่องให้สมบูรณ์แบบ และเป็นแนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เป็นที่เข้าใจอย่างถูกต้อง และสามารถนำประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้

นักศึกษาควรได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและจำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาจะต้องนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตาม เพราะการที่จะเข้าใจพระพุทธศาสนาได้อย่างถ่องแท้จำเป็นต้องดำเนินการตามหลักให้ครบ ทั้ง 3 ขั้นตอน คือ ศึกษาปริยัติให้เข้าใจถ่องแท้ ปฏิบัติลงมือทำอย่างจริงจังและถูกต้องตามหลักของพระพุทธศาสนา และปฏิเวธเห็นผลโดยเฉพาะหลักปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญมาก

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อเยาวชน และเป็นเรื่องที่น่าสนใจในสภาวะการณ์ปัจจุบันในยุคที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท พระพุทธศาสนาที่เคยมีบทบาทต่อสังคมไทยในอดีตเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทย และเป็นที่ยอมรับนับถือกันมาเป็นเวลานานแล้ว พระพุทธศาสนาจะหมดความสำคัญจากคนไทยหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเชื่อต่อหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสสั่งสอนเอาไว้และทัศนคติที่มีต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการเอาไปใช้ในการดำเนินชีวิตจะมีแนวโน้มไปในทางใด มีความจำเป็นมากน้อยอย่างไรที่เราจะดำเนินชีวิตเช่นนั้น ซึ่งเราก็สามารถทราบได้โดยการศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นของเยาวชน โดยผู้วิจัยมุ่งประเด็นการศึกษาไปที่กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ว่าในปัจจุบัน

นักศึกษาที่มีทักษะและความเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างไร การยอมรับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเอาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเยาวชนคนไทยจะลดลงหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพื่อจะได้ทราบข้อมูลนำไปเป็นแนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เป็นที่เข้าใจอย่างถูกต้อง และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้อันเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนนานต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มประชากร เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครทั้งชายและหญิง จำนวน 422 คน จากการเรียนวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ในภาคเรียนที่ 1/2550 ทั้ง 5 คณะ คือ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ คณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตซึ่งประกอบด้วยหลักธรรม 6 ประการ คือ ไตรสิกขา กฎแห่งกรรม ไตรลักษณ์ นิพพาน บุญกิริยาวัตถุ ประเพณีและวัฒนธรรม

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ นักศึกษาแยกตาม

เพศชายและเพศหญิง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบด้วยหลักธรรม 6 ประการ คือ ไตรสิกขา กฎแห่งกรรม ไตรลักษณ์ นิพพาน บุญกิริยาวัตถุ ประเพณีและวัฒนธรรม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา เวลาที่ใช้ในการวิจัยปีการศึกษา 2550

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

2. ทำให้ทราบผลของความแตกต่างด้านทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตตามตัวแปรเพศ

3. ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงในการดำเนินการศึกษาวิจัยต่อไป

4. เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเสนอแนะและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. วิธีการศึกษา

2.1 การศึกษาเอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทำการศึกษาเอกสาร รายงาน และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อวางแผนดำเนินการวิจัย

2.2 การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย นักศึกษา 5 คณะวิชา จำนวน 422 คน เป็นเพศชาย 140 คน และ เพศหญิง 282 คน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ลำดับที่	คณะ	จำนวน (คน)
1	คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน	29
2	คณะเทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์	121
3	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ	93
4	คณะบริหารธุรกิจ	129
5	คณะศิลปศาสตร์	50
รวมทั้งสิ้น		422

2.3 การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติและการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมปัญหามานำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามโดยใช้ข้อมูลจากข้อที่ 1 เป็นแนวทางและได้ดัดแปลง พัฒนาเพื่อสร้างเครื่องมือจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อคำถาม ตอนที่ 1 จำนวน 15 ข้อ ตอนที่ 2 จำนวน 40 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดซึ่งแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของประชากร เป็นการตรวจสอบรายการ (Check-list) ได้แก่ เพศ อายุ คณะ จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต มีจำนวน 40 ข้อตามแนวทางการสร้างแบบสอบถามของลิเคอร์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 107-108) แต่ละข้อกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

3. นำแบบสอบถามเสนอที่ปรึกษาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพื่อตรวจสอบเนื้อหา ภาษาและสำนวน

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอคณะผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเพื่อให้ได้คำถามและคำชี้แจงที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และความถูกต้องของภาษาที่ใช้

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า 0.5 ขึ้นไป เพื่อนำมาปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอต่อที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีใช้ นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จำนวน 30 คน เพื่อนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์พิจารณาความเป็นปรนัยของแบบสอบถาม เนื้อหา ความเหมาะสม รวมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่จะนำมาแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาปรับปรุงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรต่อไป

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์วิจัยต่อไป

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนในตอนต้นที่ 1 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในตอนที่ 2 ประมวลผลข้อมูลทั้งหมด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Window (Statistical Package for Social Science)

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

3.1 สถานภาพของประชากร

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นผู้หญิงร้อยละ 66.83 อายุส่วนใหญ่ 19-21 ปี ร้อยละ 52.61 สาขาวิชาที่เลือกเรียนส่วนใหญ่อาหารและโภชนาการร้อยละ 22.04

ศาสนาที่นับถือส่วนใหญ่ศาสนาพุทธร้อยละ 95.73 แหล่งความรู้ที่ได้รับทางพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่ร้อยละ 55.69 จากการสั่งสอนของครูอาจารย์ เมื่อมีความทุกข์หรือกังวลใจสามารถใช้สติปัญญาของตนเองร้อยละ 41.71 การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ไหว้พระสวดมนต์ก่อนนอนร้อยละ 45.26 พื้นฐานความเชื่อทางพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่เชื่อตามบิดา-มารดา ร้อยละ 41.44 ส่วนใหญ่ไม่เคยคิดที่จะเปลี่ยนศาสนา ร้อยละ 75.83 มีความเชื่อว่าทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ส่วนใหญ่เชื่อร้อยละ 81.51 ซึ่งคล้ายกับงานวิจัยของพระมหาเกษม ชินวิโส (2542: บทคัดย่อ) มีความเชื่อว่านรก-สวรรค์มีอยู่จริง ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.70 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรสวัสดิ์ เพชรแดง (2528: บทคัดย่อ) การสงสัยเกี่ยวกับการมีอยู่ของพระพุทธเจ้าส่วนใหญ่ ไม่เคยร้อยละ 48.34 การละเมิดศีล 5 ประจำวันส่วนใหญ่ร้อยละ 46.44 คือ ข้อที่ 4 สำหรับการปฏิบัติตามศีล 5 ประจำวันส่วนใหญ่ร้อยละ 40.52 คือ ข้อที่ 2 สำหรับการเข้าใจตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สรุปได้ตามข้อความ ต่อไปนี้

ก. หลักอริยสัจ 4 ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ส่วนใหญ่เข้าใจดีร้อยละ 39.81

ข. หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ส่วนใหญ่เข้าใจดี ร้อยละ 41.71

ค. กฎแห่งกรรม ใครทำกรรมใดไว้ย่อมได้รับผลนั้น ส่วนใหญ่เข้าใจได้ดี ร้อยละ 47.63

ง. โอวาทปาฏิโมกข์ คือ การไม่ทำชั่ว การทำความดีและทำใจให้ผ่องใส ส่วนใหญ่เข้าใจดี ร้อยละ 53.32

จ. ไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ความไม่เที่ยง ทุกข์ขัง ความเป็นทุกข์ อนัตตา เป็นของไม่ใช่ตัวตน ส่วนใหญ่เข้าใจดี ร้อยละ 48.58

ฉ. นิพพาน คือ จุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่เข้าใจดี ร้อยละ 41.94

3.2 ก้นกบการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

สรุปค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของนักศึกษาที่มีทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ดังนี้

1. ไตรสิกขา จากคำถาม 11 ข้อ พบว่า การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ในการนับถือพระพุทธศาสนาสูงสุด $\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.86

2. กฎแห่งกรรม จากคำถาม 5 ข้อ พบว่า เมื่อท่านกลัวความทุกข์ เกลียดทุกข์ จงอย่าทำกรรมชั่วทั้งในที่ลับและในที่แจ้ง ถ้าท่านทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลของกรรมชั่ว แม้ท่านจะอยู่ในที่ใดก็ตาม ก็จะไม่พ้นจากกรรมชั่วได้เลย สูงสุด $\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.91

3. ไตรลักษณ์ จากคำถาม 5 ข้อ พบว่า พระพุทธศาสนาสอนในเรื่องทุกข์เป็นการสอนให้มองโลกตามความเป็นจริงสูงสุด $\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.82

4. นิพพาน จากคำถาม 5 ข้อ พบว่า นิพพานเป็นภาวะที่ปราศจากกิเลสและเครื่องเศร้าหมองสูงสุด $\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.92

5. บุญกิริยาวัตถุ จากคำถาม 6 ข้อ พบว่า นรก-สวรรค์เป็นเรื่องที่มีอยู่จริงในพระพุทธศาสนา สูงสุด $\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.88

6. ประเพณีและวัฒนธรรมไทย จากคำถาม 8 ข้อ พบว่า พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย ควรช่วยกันบำรุงส่งเสริมและรักษาไว้ให้ยั่งยืนถาวรตลอดไป $\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.79

ตารางที่ 2 การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ลำดับที่	สถานการณ์ – หลักธรรม	$\bar{X}$
1	ประเพณีและวัฒนธรรมไทย	3.67
2	นิพพาน	3.65
3	ไตรลักษณ์	3.49
4	กฎแห่งกรรม	3.42
5	บุญกิริยาวัตถุ	3.34
6	ไตรสิกขา	3.20

จากตารางที่ 2 พบว่าการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา เรียงจากลำดับมากที่สุดไปหาลำดับน้อยที่สุด ดังนี้คือ ลำดับที่ 1 ด้านประเพณีและวัฒนธรรมไทย $\bar{X} = 3.67$ ลำดับที่ 2 ด้านนิพพาน $\bar{X} = 3.65$ ลำดับที่ 3 ด้านไตรลักษณ์ $\bar{X} = 3.49$ ลำดับที่ 4 ด้านกฎแห่งกรรม $\bar{X} = 3.42$ ลำดับที่ 5 ด้านบุญกิริยาวัตถุ $\bar{X} = 3.34$ และลำดับสุดท้ายคือ ด้านไตรสิกขา $\bar{X} = 3.20$

4. สรุป

4.1 สรุปผลการศึกษาและอภิปราย

การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงนำหลักธรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรม

ไทยไปใช้ในการดำเนินชีวิตมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านนิพพาน และน้อยที่สุด คือด้านไตรสิกขา

4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับครู-อาจารย์ที่มีทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

2. ควรทำการศึกษาสาเหตุที่แท้จริง ที่จะทำให้ให้นักศึกษาและครู-อาจารย์หรือระดับผู้บริหารสถาบันต่าง ๆ มีทัศนคติในทางที่ดีหรือไม่ดีต่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3. ควรทำการวิจัยเรื่องนี้เปรียบเทียบในสถาบันหรือโรงเรียนอื่น ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

5. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่สนับสนุนทุนวิจัยเรื่องนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ได้แก่ ท่านพระครูปลัดลัมพพิพัฒน์วิริยาจารย์ ศาสตราจารย์ (เกียรติคุณ) ดร.อนันต์ รัศมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุชาติพิทย์ เกียรติวานิช ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและได้ให้คำปรึกษาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบพระคุณนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ระดับปริญญาตรีทุกท่านที่ได้ตอบแบบสอบถาม

6. เอกสารอ้างอิง

- กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า. 2535. **นวโกวาท**. พิมพ์ครั้งที่ 77. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- บุญมี แท่งแก้ว. 2541. **จริยธรรมกับชีวิต**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พรสวัสดิ์ เพชรแดง. 2528. **ความเชื่อเรื่องบุญบาปในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์การสอน. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระธรรมปิฎก, ประยุทธ์ ปยุตโต. 2532. **พจนานุกรมพุทธศาสน์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมวิสุทธิกวี, พิจิตร ฐิตวณโณ. 2544. **อนุปพพิกขาที่ปณี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2542.
- พระมหาเกษม ชินวโส. 2542. **ทัศนคติของนักศึกษาสถาบันราชภัฏอุบลราชธานีที่มีต่อพระภิกษุและพระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์**. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด)**. พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภารดี มหาชนธ์. 2532. **พื้นฐานอารยธรรมไทย.**

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.

สมเด็จพระญาณสังวร, สมเด็จพระสังฆราช.

2541. **ความเข้าใจเรื่องพระพุทธศาสนา.**

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. 2541. **คุณลักษณะพิเศษ**

แห่งพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัย.

สุพัตรา สุภาพ. 2542. **สังคมและวัฒนธรรม**

ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

เอื้อน เล่งเจริญ. 2537. **โลกทรรศน์ในพระพุทธ-**

ศาสนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียน-

สโตร์.